עין משפט נר מצוה

עב א מיי׳ פי״ג מה׳ פסה״מ הל׳ ב ופי״ז שם הלכה ו:
עג ב מיי׳ פי״ג שם הלכה ז:
עד ג מיי׳ פי״ז שם הלכה ג:
עה ד מיי׳ פי״ג שם הלכה ו:

תורה אור השלם

ו. וְאִם הָאֹכֵל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא:
ויקרא ז, יח

מוסף רש״י

בשתי אכילות הכתוב מדבר. דלא שנא מיסב לאכול למחר לא שנא מיסב להקטיר לימורין למחר פגול (להלן כח:) **מצדה תבראי.** תשובתו מוכנת לגידו. (קדושין עד:) **זה הכלל בו׳.** כפ״ק קתני להגך ד׳ עבודות חסורות. קומץ דמי לשותפו דזה נטל ומפרש מלק נציה מחלק כסיים ומן זה **התם** ממילא. טופל הדם במזרק הכא שקיל קומץ ומי׳ כבלי מה לי ממילא מה לי קא שקיל ויהיב. המקבל מקדש הדם בכלי, והנותן מקדש הקומץ בכלי ובדבר זה דומין (מנחות יג:):

שיטה מקובצת

לא קשיא. הא דקתני לעיל דמחשבה לא פסיל בפיגול, לא בחשיבה בשעת קבלה על אכילה בשר אלא בחשיבה בשעת שחיטה על מנת לקבל דמו למחר. (ולכך לא) פסלה דבעינן מחשבה בעבודה לאכילת אדם או אכילת מזבח. ולאו דוקא בה״ג אכילת אדם שחט על מנת לזרוק דם למחר פיגול דהייט אכילת מזבח כפ״ב. ותימה למורי למה אינגרע לזרוק ולינן מיגלא כין פיגול ונלא נמי. לזרקת כולה כשלא נמחי ובענין דשוחט ע״מ לקבל אלא לשמו כשר והייט לא עשה כו מחשבה כמעשה, וממני׳ אייר במחשב נקבלה עצמה אבל מוקדק עשה כו מחשבה כמעשה דשוחט ע״מ לזרוק דמו אלא לשמו פסול. ר״ל דהא מיהא לר׳ יוחנן אבל גרס נקדש מאי איכא למימר דקתמר לעיל (דף ס:) אף כשחטו ע״מ לזרוק דמו אלא לשמו כשר דאין מחשבון מעבודה לעבודה. ומ״מ קשה לזקתמ כשיטי בעלים דאף ר״ל מודה דשוחט ע״מ לזרוק כשיטי בעלים פסול ושוחט ע״מ לקבל כשיטי בעלים כשר. ור״ן דלא מלי לאוקמי כשיטי בעלים דא״כ מקשה לך הלשון דקתמר לא עשה בה מחשבה כמעשה משמע הא אם עשה בה [מעשה שקבל הדם] כשיטי בעלים פסול. אבל אינו אליבא דרבי׳ קבל כשיטי בעלים נמי כשר כדאוקמתי לעיל דלא שיך שיטי בעלים בלן בזרקה. אבל אי מיירי בפיגול ניחא דקתני לא עשה בה מחשבה כמעשה. דאם היה מקבל חוץ לזמנו אי חוץ למקומו פסול מיהא הדי (חוס׳ פסח:) **שמעתי סדבי.** רש״י גרס שטילת אצבע מפגלת, וי״ג מפגלת אצבע. פירוש ר״ל כך אם חסב בשעת (זריקה) [וזריקה] ע״מ לעבוד לחוץ (מפגלת) הטבילה, אבל אם מחוץ למקומו אתה לומר לשלא לזרוק (מהרי״ם): **אין הכל בשלמים לחדבו.** פרש״י דקשיא לך כו׳. תיתני אמאי לא אמרינן כמו כן דאחיל ובטילא אצבע מעכבת בחטאת והאיכה מעכבת בשלמים מה עבודה המעכבת בשלמים (המביאה) [מביאה] לידי פגול אף טבילה המעכבת בחטאת המביאה (המביאה) [מביאה] לידי פגול. ור״ן טבילת אצבע לא שיך כלל בשלמים אבל אלא לשמו דשיר קנת בשלמים לענין דאין מרכין שפיר לשמן אי מזה (מהרי״ם): **אלא** בין דלא בני. פ״ה כיון דלא בני (מיהו) כי עד למזבח. ומ״מ ל״ה מהאי טעמא בחטאת מיהו נמי ליפסול אבל טבילת אצבע דלא בני. ועוד קשה דבהקומץ ועוד (מנחות דף יב:) אמר ר׳ יוחנן הולכה הוי פסולה משום דכיון דלא בני לא עביד, עבודה חשובה היא. (והכי) [והכא] דמי הא׳ טעמא דחסקה. ואמר הר״ם (דמשנה) [דמדבר] בדיעבד קרא לכמות בפיגומיה ובוכל ובמיגוויות לא כתיב ובכל אלא ולקח. ש״מ דלא אמרינן הך טעמא דכיון דלא בני אבי מיגוויות וכן דמסקנא לכך לא אמרי׳ הך סברא דלא בני, משום דא״כ אמאי כתיב בפיגומיה ולא כתיב בחיגוויות הא שיך הא׳ טעמא אף בחיגוויות. אלא ודאי הא׳ סברא דלא בני אינ״ג דהוי בטלמא, הכא ליתא. ומיהא הכל: **לא** הא רבנן בו׳. כלומר כיון לומר ובין לומר הולכה היא אלא הא רבנן והא ר״ש

כלומר הא ר״ש דהולכה לא פסלה בחטאה וה״ה עבילת אצבע נמי אינ״ג דעבודה דר״ש בהילכה משום דאפסר לבטלה והכא בטבילת אצבע ג״כ לבטלה. מ״מ כיון דלא תשובה בלבד אלא אצבע עבודה הך מבעבע הולכה לא יפסל בה עפי מחשבה (מהולכה) [מבהולכה]. כך נראה לגורסי׳ (מהרי״ם):

מסורת הש״ס

א) ת״כ צו פי״ב פ״ח ה״ו, **ב)** [לקמן כח: מנחות ח. חולין פט:], **ג)** ציין כתובות דף ג:, **ד)** מנחות יב., **ה)** צו פי״ג, **ו)** לקמן כח., **ז)** לקמן כט:, **ח)** [ועי׳ כ״מ מו׳ ועי׳ מ״ש על לחן], **ט)** [וע״ע תוס׳ מעילה ז. ד״ה מיסבן]:

הגהות הב״ח

(א) גב׳ קתיה דבר פלא: **(ב)** שם משלמים למדנו מ׳ מה: **(ג)** שם כלום למדנו בל״ל וכן בכל העמוד: **(ד)** רש״י ד״ה יפרכינן וכו׳ למדנו וכו׳ ד״מ: **(ה)** ד״ה טולל וכו׳ דבהדיא: **(ו)** ד״ה אלא יכו׳ מה יש לך לומר בעם: **(ז)** ד״ה כבא נמי יכו׳ בכלל מביאה. הס״ד: **(ח)** ד״ה אלא דין וכו׳ לקרבי למוכח:

גליון הש״ם

גמ׳ הא דאבי׳. עיין לעיל דף ט ע״ב תוס׳ ד״ה מחשבין:

שינויי נוסחאות

א) מיכח אלא ליתא בכ״ל, וכן בר״ש ופרי״ד. לפניהו מגר׳ ע״פ בה״ן שהוסיפה ע״פ כ״י ועי״ש בחידושים לע״ז ד״ה רש״י: **ב)** כן הגיה׳ בבתה״י ובנ״מ. נ״ל הריני מקבל דמו ע״מ לקבל ודו״ל הרש״ש: **ג)** בס׳ מ״מ מיכח לקבל מקלת דמו למחר, ועי׳ מ״ש שבתב להתוס׳ לעיל י״ ע״ש ד״ה מחשבין שבתבו דלאן מיירי בחשב בעבודה לאכל מיירי בחשב בקבלה ע״מ לגמור הקבלה, ע״כ נרסו גי׳ זו. וכן בגלה״ש כאן ליין לתוס׳ הנ״ל. ולפי גי׳ זו יתקן לפרש דבשחטו ע״מ לקבל דמי פיגול, ולכבר הבשב״ש והכ״ן והמאור בספ״ק דחולין, ועי׳ חו״ש ריי״ד סי׳ ריי״ד (לדף טו.) סבברים דבר הבתאנים סכ״ל ותבר, תע״ג שקשה לבריה בסילון כי מ״מ אתמת היא כן כי׳ ובזבחים שם אמר בכלל הסכו בכ״ר. עיי״ש. ובאמור לנוס׳ ד״ו הכ״ל ליתא הסכו בהדיא. ובגלה״ה לגר׳ דידן נמי מפרש הבתאנ״ד בס״ש דבשוחט ע״מ לקבל פסולה מחשבה. היינו דבריי בליקוטים, וע׳ בחו״ש שם: **ד)** בר״ל ודתניא ר׳ שמ״ש הגרי״ב: **ה)** בכ״ל מיכח פגיומית ליתא שם: **ו)** בר״ל ר׳ שמ״ש הגרי״ב: **ז)** מיכח פיגול ליתא בכתה״י: **ח)** ל״ל בה בה בבחה״ו ובה״ו: **ט)** אין שלא לשמן מוציא מידי פיגול אף חטאת אין שלא לשמה מוציא בו׳ בחה״ו: **י)** מיכח המוקפת ליתא בכ״ר ודל״ו רש״ג, וכ״ה יבר בבחה״ו ובס״מ הגיה כלפניו: **יא)** בס״מ גירס שמעתי מדבי. וכ״ה מיחוסי תנאים ואמוראים ובוכסים מכאן דבריב״ל תלמידו דרבי הוה: **יב)** בס׳ מפגלת בחטאת בר״ צ״ש: **יג)** ל״ל בלום למדנו אלא בר״ש ובר״ש בתוס׳ **יא)** ל״ל בה ישמ״ש: **יד)** בדי הילכה הגהה זו אלא מקומה: **טו)** ודתנתן ישמ״ש: **יז)** מיכח נמי ליתא בחוב כתה״ו: **יח)** נ״ל על בריחיך היינו קבלה ה״ג ובר׳ בבחה״ו: **יט)** בס״מ גרס בגליון מיכח דלא אלא שעירנו ב׳ הגיס בהוסיפס אלא כיוון מיכח עבודה חשובה: **כ)** דבר שהוא אבילה או לאדם בבחה״ו: **כא)** ל״ל של שלמים ישמ״ש: **כב)** ל״ל בה בל״ל ישמ״ש: **כג)** מפגלת הל״ג מפגלת אצבע בל״ל בבחה״ו: **כד)** בס׳ הגיס הר״פ שבס״מ ע״ש. וב״כ בתוס׳ הר״פ מהו הגיס אבל בס״ר לשלול, ובל״ה אי אצבע מפגלת אצבע, ולפניהו ע״פ רש״ק שמתק אצבע הר״ו: **כה)** למקומו ישמ״ש: **כו)** כאן הס״ד ישמ״ש: **כז)** בר״ל ר׳ ישמ״ש: **כח)** בר״ל פסולו חמור ישמ״ש: **כט)** מוציאה הס״ד ישמ״ש: **ל)** בר״ל הקומץ בר׳ ישמ״ש: **לא)** ל״ל פרק הקומץ בבחה״ו: **לב)** מן הבשר שדן בכ״ר שהוא] שיריים אף זה בל״ל ישמ״ש: **לג)** בר״ל מפגלת מהיקישא דאיתקש ל״ל ישמ״ש דהא דמפגל בחבחה״ו: **לד)** ל״ל בהך ישמ״ש: **לה)** בר״ל מפגלין בבחה״ו: **לו)** אדם דם בל״ל ישמ״ש: **לז)** [תיגוס אר קבל ליתא בבחה״ו ובד״ו: **לא)** בבחה״ו בהולכה, וכן בסמוך:

לא קשיא הא. דקמרבי שפיכת שיריים כגון דאמר הריני זורק או אחת משאר עבודות על מנת לשפוך שיריים למחר שהרי מיסב להאכיל את המזבח חוץ לזמנו: **והא.** דמעטינהו לעיל כגון דאמר הריני שופך שיריים כו׳. כללא דמילתא בעינן מחשבה בשעת עבודה על דבר [ב] אכילת אדם או למזבח הלכך מיסב בשעת שפיכת שיריים על אכילת בשר לא כלום היא דלא הואי מחשבה בשעת עבודה: **שמעתי מרבותי שטבילת אצבע.** האמור בחטאות הפנימיות וטבל הכהן אצבעו וגו׳ (ויקרא ד) מפגלת בחטאת אם טבל ע״מ להקטיר אימורים למחר: **כלום למדנו פיגול.** בחטאת אלא משלמים דעיקר פיגול בשלמים כתיב ואם האכל יאכל ביום ביום אין בהן טבילת אצבע שכל הדמים בזריקה מן הכלי למזבח חוץ מן החטאת שהיא במתנת אצבע: ופרכינן **וכי הכל משלמים למדנו.** (ד) דין פיגול בכל הזבחים כדינו בשלמים [ה]: **אי מה שלמים אין שלא לשמו מוציאו מידי פיגול.** אם שחט במחשבת חוץ לזמנו וקבל והוליך שלא לשמן לא יצאו מידי פיגולין שהרי אין שלא לשמו פוסל בשלמים והוה ליה קרב המתיר כמצותו בפיגול אלא פסול מחשבה אחרת: **אף חטאת.** אע״פ שלא לשמו פסול בה לא תוציאנה מידי פיגול ואין תנן בפ״ב (לקמן דף כט:) הפסח והחטאת ששחטן חוץ לזמנו וקבל והלך וזרק שלא לשמו זהו שלא קרב המתיר כמצותו ואינה פיגול ליענש כרת על אכילתו כדילפינן בפ״ב (שם דף כח:) מקרא כהרלאת כשר כך הרלאת פיגול שיקרבו כל מתירין דהיינו אחבע עבודות בלא פסול מחשבה אחרת: **אלא מאי אית לך למימר מרבויא דקרא קאתי.** כל הזבחים לפיגול [ו] בפ״ב ולא משלמים למדו הלכך כל חד וחד מאי דפסיל [ז] מוציאו מידי פיגול וכן לענין הבאתו לידי פיגול כל חד וחד מאי דכתיב ביה דהוי עבודה מביאו לידי פיגול: הכי גרסינן **שטבילת אצבע מפגלת** [ח]: **אין הכל משלמים למדנו.** ודקשיא לך בחטאת היאך אלא לשמו מוציאה מידי פיגול: **הואיל וחוץ למקומה** [ט] **כו׳.** מתסבת על מנת לאוכלו חוץ למחיצת אכילתו דהיינו בכל העיר וחוץ לעיר הוי חוץ למקומו [י] פוסל בשלמים [יא] דהדיא מרבינן לה לפסולא [יב] בפ״ב אלא שאין בו כרת: **מוציא מידי פיגול.** כדילפינן [יג] בפ״ב שכל מחשבת פסול מוציאתו מידי פיגול: **מלדה תבראי.** תשובתה בלדה אם מחוץ למקומו אתה לומר לשלא לשמו ולהעמיד פיגול על עבודות הנוהגות בשלמים ותו לא אלא שמוציאתה מידי פיגול תלמד בחטאת שלא לשמו מחוץ למקומו דשלמים יש להשיב מה לחוץ למקומו [יא] דין הוא שיוציא מידי פיגול שהרי פסול [יב] וחמור לגהוג בכל הזבחים תאמר כו׳: **אלא מאי אית לך למימר.** אם כאת לומר הכל משלמים למדו מה יש לך [יג] טעם בשלא לשמו המוציא חטאת מידי פיגול כך יש לך לומר שלמים בחר הפוסל בהו כגון חוץ למקומו מוציאן מידי פיגול: **ודבר המעכב בהו.** כגון ד׳ עבודות הדם מביאין לידי פיגול: **הכא נמי.** אף חטאת דבר הפוסל בה כגון שלא לשמה מוציאה [יב] ודבר המעכב בה כל הכתוב בעבודת דמה וטבילת אצבע בכלל [יג]: **אף אנן נמי הניגא.** דטבילת אצבע מפגלת דתנן במנחות כל הקומץ [יד] בכל ד׳ עבודות [אם] חיסר על מנת לאכול שיריים או להקטיר קומץ למחר פיגול: **בשלמא קומץ.** מפגל דהיינו כשוחט שמוציא דם שהוא חלק גבוה מן הבשר [טו] [והבשר] שיריים הם אף זה הפריש קומץ מתוך שיריים וכן שאר ב׳ עבודות דמפגל [טו] מהיקישא דהוקש מנחה לזבח דכתיב זאת התורה [ויקרא ז] ואמר לקמן (לח.) דהך [טו] היקשא מה שלמים מפגל [טו] ומתפגלין אף כל מפגלין ומתפגלין: **הכא ממילא.** נופל הדם בכלי הכא קא שקיל בידיה ורמי: **אלא כיון דלא מני דלא יהיב.** קומץ לכלי לקדשו בתוכו כדאמרינן לעיל (דף יא.) אלא בכלי שרת פסולה ואמרינן טעמא במסכת סוטה בפרק שני (דף יד:) מידי דהוה אדם [טו] לא אע״ג דקדשיהה סכין בצואר בהמה הדר בעי לקבוליה וקדושיה בכלי זמנא אחריתי קומץ נמי אע״ג דקדשה מנחה כולה בכלי בעי לקדושי קומץ זמנא אחריתי הלכך עבודה חשובה היא ומפגלה הכי נמי בטבילת אצבע כיון דלא מני כו׳ היינו הולכה שמוליך הדם בחצבעו [יח] לקרבן למזבח: **לעולם דדמי לקבלה.** הלכך אתיא בהיקשא דאיתקוש מנחות לשלמים דהא איתרבי קבלה בשלמים לפגל כדאמרי׳ לעיל ומתן כלי במנחה כקבלה בדם אבל טבילת אצבע לא איתרבאי ולא איתקוש: **לא מפגלת.** אם טבל על מנת להקטיר לימורין למחר: **ולא מתפגלת.** אם שחט [או קבל] [כ] ע״מ לטבול אצבע למחר: **מאי לאו תנאי היא.** דמר תניא לה הולכה [יא] ומר לא תניא לה הולכה: **לא.** דס״ע הולכה היא והא דקתני איזה מפגלת רבי שמעון היא דאמר במתניתין הולכה לא מפגלת כדתנן ורבי שמעון מכשיר בהילוך

כל

כל קרבן שאינו על מזבח החיצון כשלמים. שלמדנו מהם פיגול לכל הזבחים אין בו משום פיגול לקמן בפרק בית שמאי (דף מג.): **בחטאות החיצונות.** איזה מפגלת [ג] דלא כתיב בהו ובטל אלא ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו [ד] והיא לקיחה קבלה היא ומינה ילפינן קבלה לקמן באיזהו מקומן (דף מח.):

[ה]**אילטריכא מהו דתימא הואיל וכתיב ולקח.** דמשמע הוא בעצמו יקח: **ואי אתי קוף ורמי להו אידיה.** על אצבעו בעי מיהדר ומשקל אלמא ולקח נמי אאצבעו קאי שיטבול אצבעו אימא כמאן דכתיב וטבל דמי: **להכי לא כתיבא** [ד] **טבילה.** בהדיא אלא כתב קבלה [ו] ומדסמכיה אאצבעו [ז] ונתן הוא דליף [ח] לטבול אצבעו שצריך ליקח בעצמו ולטבול [ח] דמשמע הכי דלא תהא טבילת אצבע עבודה [ט] תשובה בהן לפגל מדלא אחשבה קרא להצריכה בפירוש [כ] ומשמע הכי שצריכה היא לטבול בחטאות [כא] (ו) המיצוה ולא לשקול קוף ולירמייה לדם על האצבע דבעינן לקיחת אצבע מעליותא דולקח נמי אאצבע קאי: **שאי אפשר בטבילה.** [כב] דלאו אורח הרגא לאחוט בעזרה ומוליכה כרחו הוא שוחטו בעזרה ומוליכה בהיכל לקרנות מזבח פנימי ולהזאת פרוכת: **כל שאינו.** כל קרבן שאין מתן דמו על מזבח החיצון לאפוקי חטאות הפנימיות וקס"ד דה"ק לפסול דלא לשמו: **מודה הוא** [כב] **לפסול.** נהי דאין בהן פיגול להתחייב כרת על אכילתו אבל מודה הוא דמחשבה חוץ לזמנו פוסלתו מק"ו. והכי נמי הוה מצי למרוצי ליה אין במחשבה שלא לשמו קיימינא דפסלה בהו אלא דבעי רבי יוסי בר' חנינא לאשמועינן דמחשבת חוץ לזמנו פסלה בהו לר"ש: **חוץ לזמנו פסול בשלמים כו'.** ומיהו כרת לא נפקא לן בו מינה דהא ק"ו מכח שלא לשמו אתי ודיו להבא מן הדין להיות כנדון: **חוץ למקומו מנא לן.** דהא חוץ למקומו נמי בשלמים כתיב ומייתינן גמרינן לכל הזבחים ולר' שמעון דלא גמר מיניה אלא חיצונות כמותן מנ"ל דפסלה בפנימיות: **אי מחוץ לזמנו.** במה מצינו: **אי משלא לשמו.** ובק"ו כדלעיל: **שכן נוהג בכמה.** [בקרבן בעת יחיד בשעת היתר הבמות שהרי שניו קדש הוא תאמר בחוץ למקומו דלא שאין מחילה בבמה] וכל הבקעה מקומו עד סוף העולם: ומשני **שלא לשמו במאי נוהג.** בחיזה קרבן אתה מולא פסולו בפסח וחטאת והני בבמה לא קרבי דתנן לקמן (דף קיח.) כל הנידר ונידב קרב בבמה ומשני נידר ונידב אינו קרב בבמה: **ואיכבעיא אימא.** מוץ למקומו מחוץ לזמנו אתי ולא פרכינן שכן כרת דהיקשא הוא דאיתקש חוץ למקומו לחוץ לזמנו בפ' שני (לקמן דף כח.) בקרא אחרינא [כג] דאמרינן אם האכל יאכל ביום השלישי זה מחשבת חוץ לזמנו לא יחשב לו פיגול יהיה קרא יתירא הוא לאתויי חוץ למקומו וכיון דאיתקוש גמרינן מהדדי ואין משיבין על ההיקש: **אמר רבא אמ"ל ר' שמעון סבר לה כרבי דאמר.** לקמן בפ' שני (דף כ.): **בין האולם לזבח לפון.** תלוי לפוני שבעזרה שבין האולם ולמזבח אע"ג דלא קריבן ביה על ידך המזבח לפונה דהא המזבח הוא הוי לפון לענין שחיטת קדשי קדשים: **אין מחשבה מועלת בחטאות** [כד] **הפנימיות.** אפילו לפסול: **אלא מפתח האולם ולפנים.** אאם חיצב בהולכת הדם ממקום שחיטתו עד האולם אינה מחשבה שהרי אפשר לבטל הולכה זו לשחוט אצל פתח האולם אבל מי סבר כרבי יוסי דפליג אדרבי אלעזר בר' שמעון ואומר אין לפון אלא כנגד המזבח מקיר המזבח [כה] לפוני עד כותל העזרה לפונית הוא לה עבודה שאין יכול לבטלה דהא חטאת טעונה לפון לשחיטתה דכתיב במקום אשר תשחט העולה וגו' (ויקרא ו) ולפון בעולה כתיב [שם ז] : **ואמ"ל.** ר' שמעון סבר לה כר' יהודה דאמר לקמן בפ' קדשי קדשים (נט.) תוך עזרה מקדש כל רצפת העזרה בין האולם ולמזבח מקודשת להקטיר חלבים כמזבח עצמו דכתיב [מ"א ח] ביום ההוא קדש המלך את תוך החצר ותניא לקמן (נט.) דברים ככתבן דברי ר' יהודה: **אין מחשבה מועלת.** לר' שמעון בהולכת בזיכי לחם הפנים שהן מתירין את הלחם כדם המתיר את הבשר וכקומץ המתיר את השיריים והלחם מתפגל במחשבת עבודת הבזיכים הואיל והן מתירין רבי [כו] שמעון אי כרבי יהודה סבר לה אין מחשבה הולכה מועלת כה לפסול אלא מפתח היכל ולחוץ משהגיע לפתח היכל עד שמגיע ליציאת אולם לרצפת העזרה שלפניו דבכל ההיכל לא מהניא מחשבה שהרי כל ההיכל כשר להושיב שם שלחן לסדר עליו עד הפתח ואולם כי עזרה [כז] שבירה לן ומן האולם ולחוץ נמי לא מהניא מחשבה בהולכה שהרי אפשר להקטירו על רצפת העזרה מיד אם ירצה נמצאת הולכתו עד המזבח שלא לצורך: ה"ג **ואמ"ל סבר רבי שמעון קדושת אולם והיכל חדא היא אין מחשבה מועלת אלא מפתח אולם ולחוץ.** כלומר ה' אמות של עובי כותל פתחו של אולם דבכל חלונו של אולם לא מהניא דכפנים דמי וחוץ לפתח לא מהניא דאפשר להקטיר שם: **ואמ"ל סבר לה תוך פתח האולם לפנים אין מחשבה מועלת אפילו פסיעה שלימה אלא בכדי הושטת ידו.** עומד בפתח האולם ומושיט ידו לרצפת היכל והמניח בה מחשבה: **וזרקין ואם תמי לומר הולכה שלא כרגל לא שמה הולכה אין מחשבה מועלת כלל.** דהא הושטת ידו הולכה שלא ברגל היא: **וזרקו הכהנים את דם מידם.** [מידם] של שוחטין משמע ושוחטין זריז מינהו ואשמועינן קרא שהזריז לוקחין אותו מיד המקבל ומוליכין אותו לזרוק [כח]:

מודה היה לפסול מקל וחומר. מכאן מתרלים היה דפ' המזקין (גיטין דף נד: ושם) דקתמר ר' יוסי הכן גדול ביום הכפורים יוכיח דכי אמר פיגול מהימנן ור' יוסי סבירא ליה כר"ש בפ' הקומץ זוטא (מנחות דף יד.) דאין פיגול אלא בדבר העשה על מזבח החיצון ולמאי דאמר הכא דמודה הוא לפסול ניחא דפיגול גלו דוקא ועוד יש לפרש היינו שלא לשמה ולא נהירא [ט]: **ומה שלא לשמן.** מיתה מה לשלא לשמן שכן נוהג בד' עבודות תאמר בחוץ לזמנו שאינו נוהג אלא בזריקה וכי האי גוונא פריך לעיל (דף ז.) (מה לחוץ לזמנו שכן כרת) [כט] ומ"ש לומר דאי הוה פריך הכי הוה עביד ק"ו משנו בעלים דהוי [ל] כפיגול בזריקה ומיהו קשה מה לשנוי בעלים שכן פוסל בזביחה בפסח [מ] [לא] בזריקה לחודיה וי"ל דשלא לשמן יוכיח וילפינן במה הלד משנו קדש ושנו בעלים: **הג"ה** תוך עזרה מקדש. טעמא דרבי יהודה לקמן בפרק קדשי קדשים (דף נט.) ולריך לדקדק לר' יהודה כיון דעזרה מקדש [מא] היכי משכחת לה בפסולין דאם שחטן לא יעלו וי"ל דמשכחת לה [באותם] דירדו בלשכה או בחוצה או על גבי דף ועליה [לב] מאיר דאמר פ"ב (לקמן כו.) תלה ושחט פסול מ"ג שחט על הרלפה ואמ"כ נתן על הדף דהשתא ירדו [מב] ולי"ע דלקמן [לג] (דף קכ.) מבעיא להו ירדו מהו שיעלו [וי"ל דשחט על הרלפה ואמ"כ נתן על הדף] [לד] ועוד יש לומר דמודה רבי יהודה בדמיס לקמן (נט.) דבעי מזבח והדם לא עלה ברלפה ותו דלשון אם עלו דינקט היינו לדיעא דקודש דאתא [מב] דוד וקדיש לרצפה וקודש בגין שלמה. הג"ה:

[ה] כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין בו [א] משום פיגול אלא הא והא רבנן ולא קשיא כאן בחטאות החיצונות כאן בחטאות הפנימיות חטאות החיצונות פשיטא [ב] לא [ג] כתיב בהו וטבל אצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל וכתיב [1]ולקח ואי אתי קוף רמי להו אידיה בעי למישקל זימנא אחריתי [ד] כמאן דכתיב וטבל דמי [ה] [קמ"ל] להכי לא כתיב וטבל דמשמע הכי ומשמע הכי: רבי שמעון מכשיר בהילוך: א"ר שמעון בן לקיש מודה רבי שמעון בהולכת חטאות הפנימיות שמחשבה פוסלת בהו הואיל ועבודה שאין [ו] יכול לבטלה והאמר [ז]רבי שמעון כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול א"ר [ח] יוסי ברבי חנינא מודה היה לפסול מקל וחומר ומה שלא לשמן שהוכשרו בשלמים פסול בחטאת חוץ לזמנו שפוסל בשלמים אינו דין שיפסול בחטאות [ט] ואשכחן חוץ לזמנו חוץ למקומו מנלן אי מחוץ לזמנו מה לחוץ לזמנו שכן כרת אי משלא [י] לשמה שכן נוהג בבמה (חיוב) שלא לשמן במאי נוהג בפסח וחטאת פסח וחטאת בבמה לא קרבו [יא] ואיבעית אימא הקישא הוא [יב]שלישי זה חוץ לזמנו פיגול [זה] חוץ למקומו אמר רבא אם תימצי לומר ר' שמעון סבר לה כבריה דאמר [יג]בין האולם ולמזבח צפון אין מחשבה מועלת בהולכת חטאות הפנימיות אלא מפתח אולם ולפנים ואם תמצי לומר סבר לה כרבי יהודה דאמר תוך עזרה מקדש אין מחשבה מועלת בהולכת סילוק בזיכין אלא מפתח היכל ולחוץ ואם תמצי לומר [יד]סבר [טו] קדושת היכל ואולם חדא היא אין מחשבה מועלת אלא מפתח אולם ולחוץ ואם תמצי לומר [טו] תוך הפתח כלפנים אין מחשבה מועלת אפילו [יז] פסיעה אחת אלא [יח] בכדי הושטת ידו ואם תמצי לומר סבר [יט] [כ]הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה אין מחשבה מועלת כלל: [כא]א"ל אביי [כב] לאמוריה דרב חסדא בעי מיניה מרב חסדא [כג]הולכה בזר מהו א"ל כשרה ומקרא מסייעני [כד]וישחטו את [יא] הפסח ויזרקו הכהנים את הדם [כה] מידם והלוים מפשיטים מתיב רב ששת [כו]אונן

[1] ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות מזבח העלה ואת כל דמה השפך אל יסוד המזבח: ויקרא ד. לד

2. וישחטו הפסח ויזרקו הכהנים מידם והלוים מפשיטים: דה"ב לה. יא

עין משפט נר מצוה

עז א מי' פ"ט מהל' מעה"ק מקדש הלכה ח ג והלכה עז ופ"ח מהלכות פסה"מ הלכה מ ממנ לאחין שם:

עח ב מי' פ"ע מהל' מעה"ק מקדש הלכה עז ופ"ב הלכה ז ממנ לאחין שם:

תורה אור השלם

ליקוטים

קדושת היכל ואולם חדא היא. לא לענין קדושה הוא אומר כן, שהרי משנה שלימה במסכת כלים (פ"א מ"ז) עשר קדושות בירושלים זו למעלה מזו ונכללו ביניהם בין האולם והמזבח מקודש הימנו שאין בעלי מום ופרועי ראש ונכנסים לשם היכל מקודש ממנו שאין שתויי יין נכנסים לשם. אלא לומר שכל עבודות הכשרות בהיכל כשרות באולם. (מאירי עיוכין ג.) **קדושת היכל ואולם חדא היא.** ונפקא מינה לענין בזיכין, דאם חשב בהלוך הבזיכין אי היכל ואולם חדא קדושה היא אין המחשבה מועלת אלא מפתח אולם ולחוץ שהרי יכול להניח השלחן אצל פתח האולם ואמרינן בפרק קמא דזבחים בהלוכה דאפשר לבטלה אין המחשבה פוסלת. ועוד נפקא מינה להא דאמרינן בהקומץ רבה הנכנס להיכל שלא בשעת עבודה סופג את האדבים, וללענין פורשין בין האולם ולמזבח כדאיתא בפ' טרף בקלפי. (תוס' הרא"ש עיוכין ג.)

שיטה מקובצת

להכי לא כתיב ובטל כו'. וא"ת ואיתו פ"ל לומר דלמתוב וטבל ונשתוק מלקח. והא אנטרך (לקמן) (לעיל) (דף ח.) לומר שהתא קבלה לפס חטאת וגם דקבלה טעונה לפון (לקמן דף מח.). וי"ל דה"ק לכתוב מדאתי ונטל עם ולקח: **מודה** רבי שמעון בר'. פרש"י דלאו אורח כו'. ויקשה דאמרינן לקמן (דף סב.) אלמיס שחמון בהיכל בשרים וכו' משום שלא יהא עפל מעוי מן העיקר ולא פלגינן משום דלאי אורח אורחא. ועוד דאמרינן התם עיבד אדם עבודת רבו ממקום רבו, משמע דפפיר הוי אורח אורחא. לכן נראה לומרי דטעמא דמשום דחטאת טעונה לפון ודהיכל לא הוי לפון, דאפילו לת"ל (לקמן דף כ.) בין האולם ולמזבח קרוי לפון מידה המנים התלמות ולוקן לא הוי לפון ובי"ש בהיכל עלמו (שמחלות) [שמחלות] ההיכל מפסקה: **והאמר** ר' שמעון יכול. וקס"ד דפסול אלא לשמו נמי לעיכוו בה ובי"ש פסול דחוץ לזמנו דלא ליף מכלל שלמים, ולכך פריך לרש לקים. ומשני דמותה לפסול אף חוץ לזמנו מק"ו, ושלא לשמו אית ליה דמודה בה ר"ש. והי"ה דהוי מלי לומר אלו בשלא לשמו קיימינן (ולא) כפיגול, אלא דהיקה לאתרן לגרנינו דאף בחוץ לזמנו הקפריבן ליה מודה ר"ש דאף הוא פסול: **א"ר** יוסי בר' חנינא. עיי תוס' לקמן דף קד ע"ב [ד"ה לא]: **ואיבעיא אימא** הקישא הוא. עיין תוס' גמרות דף עט ע"ב [ד"ה והלכו]: **בעי** מיניה ברב חסדא. פי' אמתר לו לאמורי' שיאכל מרב חסדא: תוד"ה ומה וכו' ויש ליפר דאי הוה פריך הכי הוה עביד ק"ו משנו בעלים. שאינו כד' עבודות כדין פיגול. וא"ת מ"מ מיכא לאיפרך מה לשנוי בעלים שכן פוסל בזריקה עלמה, תאמר כפיגול שאינו [אלא אם] מחשב מעבודה לעבודה. ומיהו הר"מ דעבדינן ק"ו ממקום, ומה מקום כגון שלמים דשלא לשמן לא פסל כהו חוץ לזמנו פסול בהו, מקום כגון כהו חוץ לזמנו פסול בהו חוץ לזמנו. והשתא ליכא לאיפרך מה לשלא לשמו כיון דמכח ק"ו מקום קמ"ל דלהכי), וכ"כ בס"ל אלא שם ליתא המשך להכי וכו' עד הפיקקא: [ד] שאי אפשר לבטלה כל"ל (ש"מ, וכ"ה ברש"ש ופרי"ד): [ה] סבר ר'

שמעון (כ"ר"ק). בס"ר ב' ליתא תינח סבר: [ו] בכתה"י לומר סבר לה תוך. וכ"כ בס"ר: [ז] נ"ל אלא [בתקוס אפילו] (כ"ר"צ ור"ד). ובכתה"י מגיה כלפניו: [ח] תינוח אלא בכדי הושטת ידו ליתא בכתה"י ובד"ו. ולפניו ע"פ בה"ר: [ט] רש"י ל"ג תינח סבר: [י] נ"ל בד ששת (גליון). וכ"ז עיקר (ע"ב"ר): [יא] תינח את נמתק. (ועכ"ר בבתה"י ובמקרא): [יב] תינוח את הדם נמתק (ש"מ וכ"ה במקרא): [יג] נ"ל מפגלת פשיטא דלא. (כ"ר"פ). ולפ"ז תינח מפגלת הס"ד ואמ"כ מ"ס פשיטא דלא, וכ"כ בס"כ: [יד] נ"ל כתי' בה (בתה"י. ובעי"ר בש"מ): [טו] נ"ל אלא כתב ולקח דמשמע נמי קבלה ומדסמכיה (כ"ר"פ): [טו] נ"ל אצבעו אונתן (ש"מ): [יז] לטבילת אצבע כל"ל (ש"מ): [יח] ולטבול הס"ד (ש"מ): [יט] תינח עבודה ליתא בכתה"י ובד"ו. וכ' הג' הס"ד (ד"ה): [כ] בפירוש הס"ד (ד"ה): [כא] בחטאות החיצונות (בתה"י). וכ' הג' הס"ד: [כב] נ"ל סיס (ש"מ): [כג] נ"ל בקרא אריכא (בתה"י). [כ"ר"ר הוגה מקרא]: [כד] נ"ל בהולכת חטאות (ש"מ): [כה] נ"ל מזבח הצפוני (שמ"ר): [כו] ולדבי (כ"ר"פ), נ"ל ואי ר"ש בר"י סבר (צ"ר ופ"ר): [כז] ס"ק כי עזרה לא חשיב ומן האולם בר' (ש"מ), נ"ל סביראה ליה (כ"ר"ר): [כח] נ"ל לזורק (ש"מ): [כט] תינוח המוקפות נמקבי ע"פ בה"ר וכן מתקן הס"מ. עי' כהג' ותיוסיס שבנוסף המסכת שנדפס בשם הרב הגאון המפוסקים מב"ד למדינת פפאלן שמיעבר בעוד טעם שאין מן סעורך לממוק הג"ה זו (גליון): [ל] ועי"ע בעה"ק לקף אות (ש"מ): [מ] נ"ל לזורק (ש"מ): [מא] תינוח המוקפות נמקבי ע"פ בה"ר וכן מתקן הס"מ. עי' כהג' ותיוסיס שבנוסף המסכת שנדפס בשם הרב הגאון המפוסקים מב"ד למדינת פפאלן שמיעבר בעוד טעם שאין מן סעורך לקף אות (ש"מ): [מב] נ"ל דלא הוי פיגול אלא בזריקה (צ"ק). ועי' ש"מ: [מג] תאמר בחוץ לזמנו שאינו פוסל אלא בזריקה לחודיה ר"ל כל' (שמ"ר). ונכאל מסה הגיה ולא בזריקה לחודיה: [מד] נ"ל לגהיה וצ"ע דלקמן (סד ב). תנן כשם שאם עלו לא יהדו וכו' לר' קנוע המקקף נוסף ע"פ בה"ר. ע"ק ופ"ש בה"ר. אמקר כאן המרוקן ע"ל דמודה (ד"ה לקמן) פר ל תמוד"ר ל"ל דשמא הא דעורה מקדשת במזבח היינו כשרים להקטיר עליה אבל פסולים לא ועי"ל דמודה כו' (ודלקמן פז ל ד"ה כגון מגן). ועי' רש"ק הו"מ (גליון):

הגהות הב"ח

(א) גמ' פסיגת הא לא מתיב: (ב) שם דמגת אחרימי אימא כמאן: (ג) שם אמר רבי יוסף כר' מגיגת מודה הוא לפסול וכו' אלא לשמו: (ד) שם אשכחן כל"ל יאות ר' נמתק: (ה) שם לי מקלא לשמו וכו' לשמו נמתי: (ו) רש"י ד"ה להכי לא וכו' כחטאות הפנימיות ולא דלישקול:

גליון הש"ס

(גמרא ואבע"א הקישא הוא. עי' לקמן דף ג ע"ב): רש"י ד"ה שא"א לבטלה דלא: אורח ארעא. ע' לקמן פג ע"א תוס' ד"ה שכן: תוס' ד"ה ומה וכו' אי בזריקה לחודיה. היינו דכש"ב פוסל בזריק לפס אחרים אבל בפיגול אינו פוסל אלא במחשבה ע"מ לאכול או לקטיר למחר אבל לא בזריק בפנ"ל מחר. אבל קס"ד דמה תילגי דשלא לשמן יוכיח הא בשלא לשמן ג"כ הכי הוא דפוסל בזריק לפס עולה וא"כ פרכינן מה לאמן שפוסלים בזריקה לחודיה. אח"ז מלאחי שמחד בזר בפ"ק ותירוצו אינו מובן ע"ש: ד"ה הנה"ה וכו' הי"כי משכחת לה בפסולים **אם** יחדו **לא** יעלו. עי' לקמן פז ע"א תוס' ד"ה כגון ומגמות נ ע"ב תוס' ד"ה כגון:

מוסף רש"י

שלישי. אם יאכל יאכל מנסר זבח השלמים ביום השלישי, ומוקי ליה בגמרא לקמן במחשב בשעת עבודה לאכול מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר: זה חוץ לזמנו. השלישי חוץ לזמן אכילת שלמים הוא: פיגול. דכתיב בפיגום דקרא פגול יהיה קרא יתירא הוא לדרות חוץ למקומי, ומסברא דאמתחבת חוץ למקומי מוקמינן לה דלא אמתחבת שאר פסולת כגון לשפוך דמי על הרצפה או ע"מ לעבוני כדם הפסולין, דדמי לחוץ לזמנו קמהני בהאי קרא ותוקן לאמיאה דמי לחוץ לזמן (דהכו כח.): **בין האולם ולמזבח צפון.** שהוא מערבו של מזבח וצלמד שיהא חלק פנוי של עזרה, אבל מזרחו של מזבח לגד שער נקוד שנו נכנסין לעזרה לא מכשר אפי' חלק לפוני דקיבא קדושתיה דהוא מקום דרישת ישראל והכהנים, ר"ל אמה מקום דרישת ישראל מן השער ולפנים וי"ל אמה (נעד) [עוד] לגד המזבח מקום דרישת הכהנים (הלכו ב.). **קדושת היכל ואולם חדא היא.** וכל עבודות האמורות בהיכל אי איה עביד לה באולם לאלמעי מיתכשרי יתקרי אהל מועד [עפ"י עיוכין ג.] **לאמוריה.** המתרגם לדברים מה שהיא ליתם לו בשעת הדרשה (שוטה מ.): **וזרקו הכהנים מידם.** מידם של שחטים שהם זריס שחוטין וקבלו הדם מיד הכהן המקבל והוליכוהו אל הזורק (יומא מט.):

שינויי נוסחאות

א) נ"ל אין חייבין עליו משום (כ"ר"צ ור"ד). וכ"ה לקמן בסמוך ובדף מג ב. ומה אלינא דר"ש בר' חנינא לקמן דמילה ר"ש לפסול ורק חיוב כרת אין בו: ב) נ"ל דלא (ש"מ). וכ"ה ברש"ש ע"פ ס"ל, דאם לקמן אות יג: ג) תינח קמ"ל ליתא בכתה"י ובד"ו אות ל', וכן מתקה הגריעב"ץ. אבל בד"ו ב' וג' איתא, וכן בפרי"ד (יסס קמ"ל דלהכי), וכ"כ בס"ל אלא שם ליתא המשך להכי וכו' עד הפיקקא: ד) שאי אפשר לבטלה כל"ל (ש"מ, וכ"ה ברש"ש ופרי"ד): ה) סבר ר'

עין משפט

תוספות

מסורת הש"ס

מוסף רש"י

שינויי נוסחאות

הגהות הב"ח

גליון הש"ס

שיטה מקובצת

ליקוטים

תורה אור השלם

שיכור ובעל מום בקבלה בהולכה בזריקה פסול (א) וכן יושב וכן שמאל תיובתא והא רב חסדא קרא קאמר דעביד מעשה אצטבא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הולכה בזר מחלוקת ר' שמעון ורבנן רבי שמעון דאמר עבודה שאפשר לבטלה לאו עבודה היא כשרה בזר לרבנן פסולה א"ל אביי והא שחיטה דעבודה שא"א לבטלה וכשרה בזר א"ל שחיטה לאו עבודה היא ולא והאמר ר' זירא אמר רב שחיטת פרה בזר פסולה ואמר רב (א) עלה אלעזר וחוקה כתיב בה שאני פרה דקדשי בדק הבית היא ולאו כל דכן הוא קדשי בדק הבית הויא עבודה קדשי מזבח לאו עבודה היא אמר רב שישא בריה דרב אידי מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה היא ובעיא כהונה והרי הולכת אברים לכבש דעבודה שאפשר לבטלה היא ופסולה בזר דכתי' והקריב הכהן את הכל [והקטיר] המזבחה ואמר מר זו הולכת אברים לכבש היכא דגלי גלי והיכא דלא גלי לא גלי ולאו כל דכן הוא ומה הולכת אברים לכבש דלא מעכבא כפרה בעיא כהונה הולכת דם דמעכבא כפרה [לא כ"ש] (מיבעיא) איתמר [נמי] אמר עולא א"ר אלעזר הולכה בזר פסולה אפילו לרבי שמעון איבעיא להו הולכה שלא ברגל שמה הולכה או לא שמה הולכה ת"ש וכן יושב וכן שמאל פסול הא עומד דומיא דיושב כשר דלמא יושב דקשייף מישף עומד דומיא דיושב דנייד פורתא ת"ש (ה) שחט ישראל וקבל הכהן נתנו לחבירו וחבירו לחבירו התם נמי דנייד פורתא ומאי קמ"ל ברוב עם הדרת מלך ת"ש קבל הכשר ונתן לפסול יחזיר לכשר אימא יחזור הכשר ויקבלה איתמר אמר עולא א"ר יוחנן הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה

רש"י

שיכור. היינו שתוי יין ב]: **מעשה אילטבא.** עומדין במקומן הזר אצל הכהן המקבל והכהן נותנו לו ואוחזו עד שבא הזורק ונוטלו מידו ואין הזר מקרבן ג] אצל המזבח לא בהולכת רגל ולא בהושטת יד אלא כאילטבא זו שמניחין כלי עליה: **והא שחיטה כו'.** אלמא טעם ד] לא בהא תלי וליכא למיפשט לרבנן דמשום דסבירא להו דהולכה ה] אי אפשר לבטל א"כ בשחיטה דאי אפשר לבטל תיפסל בזר והא שחיטה בזר כשרה: ומשני **שחיטה לאו עבודה היא.** מדאתכשרו בה כל הפסולים ו) אבל מידי דהוי עבודה ואי אפשר לבטלה פסול בזר: **ואמר רב עלה.** לפרושי ז] למילתיה מאי טעם פסולה דכתיב ח] בשחיטתה ונתתם אותה אל אלעזר הכהן ושחט וכתיב בה בפרה חוקה וכל היכא דכתיב חוקה עכובא: **שאני פרה.** וחילוק ט] טעם זה אינו מטעם עבודה דהא אינה קדושת מזבח אלא קדושת דמים בעלמא כקדשי בדק הבית ועל כרחך טעם הפוסל בה לאו משום תורת עבודה אלא גזירת הכתוב בעלמא היא אבל בקדשי מזבח דשייכי בהן עבודות לא חשיבא להיות עבודה: **הולכת אברים אפשר לבטלה.** שאם רצה מפשיט ומנתח אצל המזבח: **היכא דגלי גלי.** הולכת אברים דגלי בהן כהן בעינן כהן אבל הולכת הדם דלא גלי בהו כהן לרבי שמעון י] דאפשר לבטלה לא בעי כהן: **אפילו לר' שמעון.** דאע"ג דאמר ר' שמעון לא פסל בה מחשבה משום דאין היתר הקרבן תלוי בה ולא קרינא בה דברים המביאים לידי אכילה אבל עבודה הוי ליפסל בזר: **שמה הולכה.** ופסלה בה מחשבה לרבנן או אם עשאה זר פסולה: **או לא שמה הולכה.** ולא (ב) פסלה יא] מחשבה: **וכן כהן יושב.** קתני דפסול בהולכה (ג) [הא עומד] יב] דאינו מוליך אלא בהושטת יד דומיא דיושב כשר אלמא שמה הולכה: **דשייף מישף.** שמגרר עצמו אצל המזבח. שייף משפשף בקרקע שייף מגרר כמו שייף ליה מישחא (שבת דף י:) שף אחת ובועט שתים (מנחות דף עו.) פדיי"ר. ודכוותה דוק מיניה בעומד דכשרה דנייד פורתא בשפשוף רגלים: **ת"ש.** דתנן בסדר הפסח **שחט ישראל כו'.** כן היה דרכן לעשות: **נתנו לחבירו.** דקתני התם הכהנים עומדים שורות שורות: **יחזיר לכשר.** שנתנו לו. ואשמעינן יג] תרתי בה חדא דלא מיפסל במאי דאפסקיה פסול (ד) ואשמעינן בה דהולכה זו שעשה הכשר שלא ברגל שהושיט לפסול שהיה עומד בצד המזבח לא נעשית בהכשר ולא שמה הולכה דקתני יחזירנה למי שנתנה לו ואי הולכה שלא ברגל שמה הולכה אמאי יד] יחזירנה לאחור יבא כשר ויטלנה מידו אצל המזבח וזה לא יושיטנה לו אלא למעשה טו] אצטבא בעלמא עביד: **אימא יחזור כשר.** אצל המזבח ויקבלנו יטלנו מיד הפסול דהולכת (ה) כשר קמא כשרה: **לא שמה הולכה.** ואינה כשרה להוליכה כן ואין מחשבה מפגלת בה: אפשר

תוספות

שיכור. פירש בקונטרס שתוי יין ולא משמע כן בפרק מומין אלו פסולין באדם (בכורות דף מה:) אלא שיכור בשאר דברים המשכרים טו] ודלא כר' יהודה דאמר מחלי עבודה מיהו טז] שיכור דתנן התם ודאי לא הוי שתוי יין כדפרי' יז] התם בהדי מומין דמחלי עבודה בעי למיחשבה אבל שיכור דהכא פשטיה משמע שתוי יין והא כדאיתא והא כדאיתא ולכולי עלמא מחלל לעבודה כדפריך התם בפשיטות אחולי מיחל עבודה הוא ל): **והא** שחיטה שאי אפשר לבטלה וכשרה. פרש"י אלמא לאו באפשר לבטלה תלי ואת אמרת לרבנן פסול ותימה דמאי פירכא לרבנן ודאי לא בהא תלי והא דפסלי בהולכה משום דמקבלה ואילך מצות כהונה אלא פריך דמכשיר לר' שמעון משום דאפשר לבטל הא לא תלי בהא מדמכשר זר בשחיטה אע"ג דאי אפשר לבטלה ובסמוך דפריך מהולכת אברים לרבי שמעון פריך וכן יח] דמייתי אמר ר' אלעזר הולכה בזר פסולה לרבי יט] שמעון: **הג"ה** שחיטה לאו עבודה היא. פירש בקונטרס מדאתכשרו בה כל הפסולים ואי אפשר לומר כן דאהכשר זר גופה מייתי לה [הכא] כ] ובפ"ק דמנחות (דף ו:) ומיהו יש ליישב פירושו דכיון דבשום מקום לא בעי כהן בשחיטה לאו עבודה היא ולהכי פריך עלה מפרה וה"ר יעקב דאורלינ"ש מפרש לאו עבודה היא לפי ששוה בחולין ובקדשים א"כ לאו מטעם עבודה לוה המקום שחיטה ולי נראה לאו עבודה היא מדמכשרינן לקמן בפ' שני (דף כו.) עומד בדרום והושיט ידו לצפון ושחט בקדשי קדשים ובמקבל פסול דדרשינן אותו בצפון ולא שוחט בצפון אבל מקבל בצפון ובשלמים מכשירין עומד בחוץ והושיט ידו לפנים ושחט ואם קבל קבלתו פסולה דדרשינן בפ' כל הפסולין (לקמן דף לב:) בן הבקר לפני ה' ולא שוחט לפני ה' אבל קבל קבלתו פסולה משום דכתיב לעמוד לפני ה' לשרתו אלמא כל שירות לפני ה' ש"מ מדמכשיר רחמנא עומד בחוץ והושיט ידו לפנים ושחט מכלל דשחיטה כא] לאו עבודה היא ועוד מדאמר בההיא שמעתא בפ"ב (דף כו.) נתלה ושחט שחיטתו כשרה דשחיטה על ירך אמר רחמנא ולא שוחט על ירך (אמר רחמנא) אלמא דשחיטה לאו עבודה היא דאי עבודה היא לא הוה מכשר רחמנא בכי האי גוונא דהא נתלה וקבל אמרינן [שם] דקבלתו פסולה משום דאין דרך שירות בכך ומדפריך הכא ובפ' חטאת העוף (לקמן דף סח:) ובפ"ק דמנחות (דף ו:) מפרה דאמר רב שחיטת פרה בזר פסולה משמע קצת כפי' הקונטרס מיהו גם לפי מה שפירשתי יש ליישבו אבל קשה לי לפירושו כב] דא"כ לשמעון התימני דבעי פרק כל הפסולין (לקמן דף לב:) שיהא ידיו של שוחט לפנים מן הנשחט הויא שחיטה עבודה מ): **שאני** פרה דקדשי בדק הבית היא. בפ"ק דחולין (דף יא.) פירשתי ס): **והרי** הולכת אברים לכבש דאפשר לבטלה ופסולה בזר דכתיב והקריב הכהן את הכל המזבחה ואמר מר כו' שאני כג] הכא דגלי קרא. הקשה ה"ר אליהו מאברויקא הקדוש דבפ"ב דיומא (דף כז.) ס) אמרינן מדאצטריך למכתב כהן בהולכת אברים לכבש פי' לגופיה לא אצטריך אלא לגלות דהולכת עלים למזבח לא בעי כהן ומדאצטריך מעוט להולכת עלים א"כ סידור ב' גזרי עלים בעי כהונה (בלאו קרא מטעם) כד] וא"כ רבי שמעון דבעי ב' כהנים התם (דף כו:) לשני גזרי עלים מנא ליה דהא כהן דכתב גבי הולכת אברים אצטריך לגופיה לאפשר לבטלה וי"ל דרבי שמעון לטעמיה דאמר התם (דף מה.) הלכתא אליתא לא צריך למכתב ביה כהן דוכי תעלה על דעתך שזר קרב למזבח ורבנן אפשר דעביד במפוחה וא"כ רבי כה] שמעון ע"כ שני גזרי עלים בעו כהונה בלא קרא מטעמא דוכי תעלה על דעתך כו' דכמו דלית ליה במפוחה לית ליה אפשר להו בזריקה אבל לרבנן אית להו בזריקה כמו דאית להו במפוחה והכא דגבי הולכת אברים גופיה לא אצטריך אלא לגלות על שני גזרי עלים דאפשר להו בזריקה הקומץ רבה (מנחות דף כ.) אמר כו] לא מלח כהן אלא זר פריך וכי תעלה על דעתך שזר קרב יש לומר דאפילו לרבנן דלית להו במפוחה וזריקה פריך שאין יכולין למלוח בטוב על ידי זריקה: **איבעיא** להו הולכה שלא ברגל שמה הולכה או לא. פרש"י לפסול בה מחשבה וגם בזר ולא שמה הולכה אינה קרויה עבודה וצריך להחזיר המזרק אחריו ולעשות הולכה ברגל וגם אם עשאה זר או יושב אין בכך כלום ויכול לתקנה בכהן כט] [בהולכת רגל] והוא אם זר מוליך [בהולכת רגל] ל) פסולה [ואינו] יכול לתקנה בכהן להחזירה ולהוליכה כהן וקאמר ת"ש וכן יושב פסול הא עומד דומיא דיושב שאינו זז ממקומו כשר אלמא שמה הולכה ועשה עבודה כתקנה ולכך נמי כי עשאה מיושב פסול דכתיב לעמוד לשרת אבל מיושב פסול לא מלי מוכח דהויא הולכה לא] עבודה בלאו דיוקא [משום] דדלמא לאו עבודה היא ויושב פסול היינו כי לא תקנה וכי לא החזיר הדם לאחוריו לעשות הולכה אחרת:

עין משפט נר מצוה

עח א מיי' פ"ו מהל' ביאת מקדש הלכה א ופ"ט שם הלכה טו סמג לאוין ש:
עט ב מיי' שם פ"ו הל' א ופ"ט הלכה טו:
פ ג מיי' פ"ה שם הלכה יז ופ"ט הלכה טו:
פא ד מיי' פ"ה שם הל' יח ופ"ט הלכה טו ופ"ד מהל' עבודת יוה"כ הלכה א:
פב ה ו מיי' פ"א מהל' פסוה"מ הלכה כג:
פג ז מיי' פ"א מהלכות פרה הלכה יא [ועי' פ"א מהל' פסוה"מ הל' כג] ופ"ד מהל' פרה הלכה יז:
פד ח מיי' פ"א מהל' פסוה"מ הלכה כג:
פה ט י מיי' פ"ה מהל' קרבן פסח הלכה יד:
פו כ מיי' פרק א מהלכות פסוה"מ הלכה כג והלכה כו ופרק יג הלכה ט:

תורה אור השלם

1. וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהֹוָה: ויקרא א, יג
2. בְּרָב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן: משלי יד, כח

מוסף רש"י

שיטה מקובצת

מסורת הש"ס

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמר רב פפא עלה אלעזר וחוקה: (ב) רש"י ד"ה או וכו' לא פסלה בה מחשבה: (ג) ד"ה וכן וכו' דפסול בהולכה והא יושב אינו מוליך: (ד) ד"ה יחזיר וכו' פסול אידך אשמעינן וכו' דאי הולכה: (ה) ד"ה אימא וכו' דכשר קמא:

לעזי רש"י

פדיי"ר פריי"ר, לישפשף, להתחכך.

שינויי נוסחאות

אפשר לתקנה. בין שעשאה זר בין שעשאה כהן (ג) אמרינן דאין הולכה ופסולה דהא נעשית שלא כהלכתה מיהו יש לה תקנה להחזירה לאחוריה ולחזור להוליך ברגל או אין לה תקנה: **יחזיר לכשר.** אלמא אפשר לתקנה: **ונהי נמי כו'.** כלומר ואי נמי מפרשת לה (ד) דבכשר ז] ראשון [שיוליך] לצד המזבח קאמר וכל שכן ח] דשמעת דהולכת כשר קמא דהואי שלא ברגל כשרה היא מכל מקום ש"מ דכשרה ע"י תקנה: **איפסלא.** בהולכת כשר ראשונה ט]: **מי סברת דקאי זר גואי.** לצד המזבח שהקריב הראשון י] בהושטתו לצד המזבח: **דקאי זר בראי.** (ה) וכשר שהושיטה לו הרחיקה מן המזבח הלכך לאו הולכה הואי לפסול וכי יא] פשטינן יחזור כשר ויטלנו חד מעשה אילטבא הוא דעבד דליכא הושטת יד המקרבתו למזבח: **פסלה** יב]. ואפילו עשאה כהן פוסלת הדם והיא דפסחים בדניידי וכדשנינן: **נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר.** הואיל ונתקבל בכלי. משנה היא בפ' שלישי בכל הפסולים [לקמן לב.] קס"ד כשנשפך (ו) ונתפשט ברצפה נתקרב לצד המזבח וקתני כשר ונהי נמי דאמרת דצריך להחזירו לאחוריו ולחזור ולהוליך ברגל מ"מ בתקנתא סגי לה: **כשיצא לחוץ.** כשנשפך לא נתפשט לצד המזבח אלא נתפשט להלן מן המזבח ונתרחק: ופרכינן **לבראי נפיק לגואי לא עייל.** בתמיה וכי אפשר לדם נצול שישפך ולא יתפשט לכל צדדין: **במקום מדרון.** ומשופע חוץ למזבח: **בגומא.** שעומד במקומו ולא נתפשט: **אי נמי בסמיכא.** דם עבה וקרוב לקרוש: **באידך פירקין.** בפ' שני: **נשפך על הרצפה.** מצואר בהמה ולא נתקבל (ז) בכלי: **לפלוג בדידיה.** בההיא דפרק שלישי דאיירי בקבלת כלי נפלוג בה חילוק לפסול שפעמים שאף מן הכלי לרצפה פסול יג] אלא מדלא אשכח פסול אלא מצואר בהמה ש"מ נשפך מן הכלי לא שנא נפק לבראי ול"ש עייל לגואי כשר: **תיובתא.** דעולא: **מחלוקת ר' שמעון ורבנן.** דמתני' היא אי הויא עבודה אי לא לרבי שמעון לא הויא עבודה דהא קתני יד] מתני' ר' שמעון מכשיר בהילוך דלא פסל בה מחשבה בהולכה שלא ברגל טו] ומשום דלאו הולכה היא: **בהולכה רבתי כו'.** מסקנא היא למילתיה דקמפרש ואומר דכי פליגי ר"ש ורבנן (בהולכה זוטרתא) [בהולכה זוטרתא פליגי ששחט בצד המזבח וזרק דהיינו שלא ברגל אבל בהולכה רבתי דהיינו ברגל לא פליגי. ולקמן מותיב לה ממתניתין דשמעינן מינה דבשוחט נמי טז] רחוק מן המזבח מכשיר רבי שמעון מדקתני שאם רצה שוחט בצד המזבח וזורק: **מחכו עליה במערבא.** [מחייכו עליה] דהאי שמעתא דמוקי טעמא דר"ש בהולכה זוטרתא] ולמימר דלאו הולכה היא ואע"פ שאי אפשר לבטלה לזו לאו עבודה היא: **אלא חטאת העוף.** דקיימא לן בפ' קדשי קדשים (לקמן דף סה.) דפסל בה מחשבה בהזאת דמה שהוא עיקר עבודתה דכתיב שם [ויקרא ה] והזה מדם החטאת על קיר וגו' שאוחזה בגופה ומתיז דמה לקיר והך התזה הולכה זוטרתי היא וכיון דטעמא דר"ש משום דהולכה זוטרא לא פסל בה מחשבה היכי פסל יז] בהך: **אי דחשיב עליה מקמי דליפוק דם.** דהיינו בהתזתה: **הא אמרת לא כלום היא.** דהא הולכה זוטרתי היא: **ואי בתר שנעקר הדם.** וניתז מן הצואר חשיב: **הא איתעבידא מצוותיה.** דקס"ד מכי נפק דם גמרה לה עבודת הזאתה ואע"ג דלא מטא דם למזבח אא"ב בהולכה רבתי פליגי וטעמא דר"ש משום דאפשר לבטלה הוא הא דחטאת יח] אי אפשר לבטלה אלא אי אמרת (ח) משום טעם דלאו הולכה היא ובשלא ברגל פליגי היכי פסלה בהך הלא אין כאן מחשבה אלא בהולכה שלא ברגל ולר' יוחנן דאמר לעיל [יד:] הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה [ולא פסיל בה מחשבה] ליכא למיפרך מהא דכי אמר ר' יוחנן הולכה יט] רבתי קאמר שאין דרכה בכך אבל השוחט בצד המזבח כו' וכן חטאת העוף שנמלקת אצל המזבח עיקר הולכתה בכך ומודה בה רבי יוחנן: **ומאי קושיא דלמא מדפריש.** דם דפסק לה הולכה מתחלת הזאה וישנה להזאה עד דמטי למזבח וחיילא עלה המחשבה: **דהא בעא מיניה כו' היה מזה.** בחטאת העוף או בחטאות הפנימיות: **מהו.** מי הויא עבודה בבעל מום ופסולה או לא דאיכא למימר מכי פריש דם גמרה לה: **וא"ל פסולה מ"ט והזה.** לחטאת העוף או לחטאות הפנימיות דכתיב בהן הזאה והזה ונתן בעינן הזאה דומיא דנתן דגבי הדדי כתיבי והזה מן הדם וגו' ונתן הכהן מן הדם על קרנות וגו' [ויקרא ד] אלמא ישנה להזאה עד שיגיע למזבח: **היינו חוכא.** הא דמחכו במערבא משום דקשיא להו הכי: **ובהולכה רבתי לא פליגי והא כי פליגי כו'.** דהא דקתני כ] אפשר שלא בהילוך ש"מ בדהילוך עסקינן וטעם כא] משום שאפשר לבטלה הוא והא מיהא כב] לא ביטל: **אלא בהולכה זוטרתי כ"ע לא פליגי דפסולה** גרסינן. וטעמא משום דא"א לבטל. ומאן דגרים דלא פסלה טעמא משום דלאו כלום היא ואין שם הולכה עליה אלא כולה נורך זריקה היא והא לא הוה בדעתיה למחשב אזריקה אלא אהולכה ולא חשיב מידי ופסול דחטאת העוף כדאוקי מדפריש ועד דמטא למזבח ומשום מחשבת הזאה ולא משום מחשבת הולכה: **הוליכו זר.** ברגל כג] והחזירו כהן שהעבודה עליו מוטלת וחזר והוליכו כד] כשר והא דתניא לעיל [יד.] זר והוא בהולכה פסול כשלא הוחזרה: **אפשר לתקונה.** להולכת פסול ולא דמיא לשאר עבודות דאילו שחיטה וקבלה וזריקה מאחר שנעשו בפסול אי אפשר לחזור ולעשותן בהכשר. וא"ת קבלה נמי יש לתקן כגון שלא קבל הפסול כל הדם ויכול כשר לחזור ולקבל היא ודאי כשרה ובפ' שלישי (לקמן דף לב.) תנן לה אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל וכן בזריקה: הכי גרסינן **הוליכו כהן והחזירו וחזר והוליכו זר:** **אמר רב שימי לדברי המכשיר.** בהוליכו זר והחזירו כהן וחזר והוליכו: **פוסל** כה]. כיון דהתם מ"ט מכשיר דאזיל בתר בתרייתא ה"נ זיל בתר בתרייתא: **לדברי הפוסל.** דאזיל בתר הולכה קמייתא מכשיר כו] כיון דאזיל בתר קמייתא (ט): **אף לדברי הפוסל.** [שם] פוסל כאן דהא צריך לאהדוייה [מאחר שנתרחק צריך לחזור ולהביאו לצד מזבח נמצא דהולכה אחרונה לצורך ככל ההולכות]:

אפשר לתקונה או לא אפשר לתקונה ת"ש (א)קבל הכשר ונתן לפסול יחזיר לכשר ונהי נמי דיחזור הכשר ויקבלנו אי סלקא דעתך לא אפשר לתקונה איפסלא לה מי סברת דקאי זר גואי לא דקאי זר בראי איתמר אמר עולא אמר ר' יוחנן הולכה שלא ברגל פסולה אלמא [א]לא אפשר לתקונה איתיביה רב נחמן לעולא [ב](ב)נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר הכא במאי עסקינן כשיצא לחוץ לבראי נפיק לגואי לא עייל במקום מדרון איבעית אימא בגומא ואיבעית אימא בסמיכא ° ואיכפל תנא לאשמועינן כל הני ועוד אדתני באידך פירקין [ג]נשפך על הרצפה ואספו פסול ליפלוג בדידיה במה דברים אמורים כשיצא לחוץ אבל נכנס לפנים פסול תיובתא אתמר הולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן בהולכה רבתי דכולי עלמא לא פליגי דפסולה א] כי פליגי בהולכה זוטרתי מחכו עלה במערבא אלא חטאת העוף דפסולה ב] בה מחשבה לר"ש היכי משכחת לה אי דחשיב עלה מקמי דליפוק דם לא כלום היא ואי בתר דנפק דם איתעבידא ג] ליה מצותו מאי קושיא דלמא מדפריש (א) ועד דמטא למזבח דהא בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא היה מזה ונקטעה ידו של מזה עד שלא הגיע דם לאויר המזבח מהו וא"ל [ג]פסולה מ"ט] והזה ונתן בעינן כי אתו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע מבי רב אמרי היינו חוכא ובהולכה רבתי לא פליגי והא כי פליגי בהולכה רבתי פליגי [ד]אלא בהולכה זוטרתי כולי עלמא לא פליגי (ב) דלא פסלה ד] כי פליגי בהולכה רבתי הוליכו זר והחזירו כהן ה] וחזר והוליכו פליגי בה בני רבי חייא ור' ינאי חד אמר כשר וחד אמר [ה]פסול מר סבר אפשר לתקונה ומר סבר לא אפשר לתקונה הוליכו כהן והחזירו וחזר והוליכו זר אמר רב שימי בר אשי לדברי המכשיר פסול ו] לדברי הפוסל מכשיר רבא אמר אף לדברי הפוסל [ו]פסול מאי טעמא דהא צריך

הולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן. יש מפרש פירוש אחר אבל פירוש הקונטרס עיקר: **חטאת** העוף דפסלה [הזאה] היכי משכחת לה. כיון דמכשיר ר"ש בהולכה שלא ברגל אלא ודאי אפכא מסתברא ותלוי הדבר באפשר לבטלה דרחוק מן המזבח הולכה זו [אפשר לבטלה] דאי בעי הוה שחיט בצד המזבח ולא פסלה בה מחשב' אבל שחט קרוב למזבח דהולכה זו של הושטת יד לא אפשר לבטלה פסלה בה מחשבה ולהכי בחטאת העוף פסלה מחשבה בהזאה מכי נפיק עד דמטא למזבח דלא אפשר לבטל דבר זה אבל לאידך דלא תליא באפשר ולא אפשר אלא הולכה שלא ברגל לא חשיבא והוי כאילו איתעביד אם כן בחטאת העוף נמי כאילו אתעביד מלותו ומשני דרחמנא מחשבה כז] זו מחשבה שלימה. ברו"ך:

אלא חטאת העוף דפסלה בה מחשבה היכי משכחת לה. אי אמרת בשלמא בהולכה (שלא ברגל) כח] פליגי אבל בזוטרתי דלא אפשר לבטלה פסלה מחשבה משכחת לה מיקמי דתיפוק דם משום דדם הנתון בצואר כנתון בכלי שרת ולא דמי לבעיא דרבי אבין ברים דם חטאת (לקמן דף נג:) דאיבעיא ליה אי צואר ככלי שרת אי לא אבל אי בזוטרתי לא פסלה לר' שמעון היכי משכחת לה אבל מכל זריקה דעלמא לא קשיא ליה כט] אי מיקמי דליפוק דם מן הכלי לאו כלום הוא ואי בתר דנפק הא איתעביד ליה מלותו משום [דמלמפריש] ל] ליה עד דמטא לא איתעביד מלותו לא] אבל בהזאה סד"א דלא נריך מזבח מידי דהוה אהזאה דפרוכת ובין הבדים דהויא הזאה אע"פ שלא (פ) נגע.לב] הגה"ה:

הדרן עלך כל הזבחים

פז א מיי' פ"א מהל' פסה"מ הלכה ס:
ב מיי' שם הלכה כה:
פח ג מיי' פ"ב שם הלכה ז:
פט ד ה מיי' שם פ"א הלכה כו:

שיטה מקובצת

הגהות הב"ח

גליון הש"ס

מוסף רש"י

שינויי נוסחאות